

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaj 24 Septembrie 1904.****Numărul 39.****Congres catolic român.****I.**

Trăim în epoca redeşptării noastre naționale. Slava anteluptătorilor neobosiți — „Asociațiunea și societatea fondului de teatru”, au ajuns în calea lor pe firmamentul culturai noastre naționale la o așa înălțime, de unde pot să reverse raze binefacătoare aproape asupra întregului neam românesc. —

Ce-i drept suntem încă departe de ideal: de-a vedea pe toți românii înrolați sub drapelele acestor foculare culturale, cine știe, o să ajungă generația de azi întruparea visului său predilect: să fie românimea toată „o turmă” sub oblăduirea unui singur „păstor,” a **culturei române**, nesmintit însă să fac pași gigantici în spre acest mare scop. Și această împrejurare ne umple inimile de o mândrie nespūsă, de o dulce speranță, că dacă nu azi — mâne, — dacă noi nu, urmașii nostri sigur, au să se bucure de roadele culturai române, al căror gust farmecător noi încă numai ni-l inchipuim. Da, căci conducătorii neamului nu dorm, ei muncesc din greu întru conducerea zidirei palatului cultural, iar „cei cu inimă română,” ostașii de rând — ca tot atâtea furnici sirguncioase, poartă cu zel laudabil piatră la piatră. . . . Avem speranța redeşptării *Geniului român* din somnul său secular.

Cum stăm însă cu redeşptarea noastră din indiferentismul religios? O, aici mulți-mulți trebuie să-și suprimе un oftat dureros. Par-că aud cum bombănește prin vis bietul simț religios: — „cine ești tu pământene, că cutezi a-mi conturba somnul vecinic? „au nu „vezi, ce plăcut e a dormi, căci doară „visezi, și visarea umblă cu nelucrare?! „— nu ști, că acest somn duce tiptil „la moarte, de unde nu mai este re- „intoarcere la muncă obositoare — ab- „negații torturătoare, suferințe nerăs- „plătite — ah, cât de bine e a dormi! „să visezi, să vezi în somn măcar mă- „rirea Sionului român, pe când deș- „teptat la realitate ce vezi? — ură in-

„verșunată, dujmănie neimpăcată între „frați, — certe în loc de conlucrare, „regres în loc de prosperare — of, „lasă-mă să dorm cu tienceală, — dute, „dormi și tu!“ . . .

Ai dreptate, biet simț religios, — lucrurile Sionului român curg azi greoi, ba ici-colea cam și anapoda, dar totuși — și chiar pentru aceea — trebuie să te trezești, *auzi? trebuie!* Căci doar formezi partea constitutivă a sufletului omenesc! Ce va fi duhul fără tine? — un conglomerat de simțăminte fără simțiri, — adevărat „lucus a non lu- cendo!“ — Trebuie să te trezești, au îndesert să fi lucrat divinitatea, când zidind coroana făpturilor sale a turnat în acesta un picur din nemurirea Sa, și ca noțiunea acestei origini divine să nu se șteargă din memorie — a inzes- trat sufletul cu simțământul cunoașterii, iubirii lui Dumnezeu — acest simțământ ești tu, simț religios! Fără tine sufletul deci își perde nota nemuririi; fără tine omul nu e mai mult animal rațional, ci *simplu animal*, nu părtașul vecinicii — ci un chaos nedeterminabil — trebuie să te trezești, să-ți faci datorința! *Deci redeşptare și* în cele religioase!* Dar cum? . . . Incontestabil, „prima conditio sine qua non“ e să-și împlinească fiecare conducător al spiritelor datorința! — O, dar acesta nu e lucru nou — va ex- clama poate vre-un pacinic cetitor, — aceasta axiomă o știe doară fiecare preot! — Bine, bine, paguba nici nu e alta, decât că mulți, prea mulți o știu numai! . . . Am desfășurat în rândul trecut — pe coloanele binevoitoarei noastre „Unirea“ — modul cum să se porceadă, pentru de a ajunge la o preoțime nu numai cultă ci și devotată cauzei, dacă nu „ex voto“ — „vi“ — dar nu știu cum, bagseamă e mai ușor a da sfaturi, decât a primi de acelea, destul, că nici odată n-au sunat cuvinte în pustie mai crâncen, de cum a sunat a le mele. . . . Și totuși „epur si mouve!“ — să mișcă pământul! O, da, să mișcă, numai noi stăm nemișcați, par-că am fi tot atâtea statue.

Toată lumea știe, că „în mișcare e viață,” numai noi nu o știm. Tot

natul de ceva seamă aleargă azi a se întruni în adunări — să le numim congrese, — căci să știe, că mulți ochi multe văd, mai multe urechi mai multe aud, mai multe capete mai multe știu, — numai noi — ei, noi nici idee nu avem de folosul întrunirilor. — Adecă pardon! și ai noștri au bătut toba mai an pe lângă ceva „congres“ (!), dar bine că s-a potolit focul acestei însu- fletiri false.

Dar să nu desgropăm mormintele, să spunem, ce dorim? *Dorim un congres, al tuturor românilor uniți cu Roma! Un congres, unde să se adune tot elementul bun și cult, ce numai îl poșede massa unită română, — unde să emuleze laicul cu clericul întru deșeptarea spiritului religios amorțit, — unde să dispară pentru totdeauna „murul chinez“: neînțelegerea, ura, pisma, despicionarea, aceste moșteniri triste din tristele vremuri a fanariotiz- mului obscur, cari despart încă și azi inimile celor chemați a conduce popoarele la o țintă mai înaltă. — Dorim un congres, unde ca într'un focalar, să se concentreze dragostea tuturoră cătră s. bisericească singură mântuitoare, și cătră Mirele acesteia — Christos, — unde ca de un fulger din ceruri să se aprindă în pepturile tuturoră focalul dorului divin toate a le renoi în Christos, — de unde reîntorși apoi la vatrele familiari fie- carele să continue în sfera activității sale opera renașterei!*

Iată congresul contemplat de noi, idea visurilor mele dulci, pentru carea mai în primăvară am fost timbrat de un confrate de „răuvoitorul preoțimei“. O, iubiți confrăți, în adevăr să tindă aceasta ideie în defavorul vostru? Dar trecem la alt obiect.

Institutele noastre de învățământ.

— după rapoartele anuale. —

Din cauza aglomerării de material, de abia acuma am ajuns să putem da samă de institutele noastre de învățământ.

1. *Blaj*. Raportul pe anul școlastic 1903/4 nu are nici o disertație sau studiu la început, deși e mai demn, dacă în ra-

poartele despre instituturile culturale, întâlnești lucrări de conținut științific ori literar.

a) *Gimnasiul* a avut 1. director, 17 profesori de studii ordinare, 4 de studii extraordinare și facultative și 2 cateheți pentru elevii de altă religie. Biblioteca gimnasiului numera la sfârșitul anului școlastic 8245 volume. Biblioteca tinerimei gimnasiuale din clasele superioare a avut 2662 volume cărți, cam 6—700 de fiecare clasă; cea din clasele inferioare s'a decentralizat după clase; aceea pentru cl. I. II. a numărat 207 cărți potrivite priceperii elevilor, cea din cl. III. a avut 93 cărți, iar cea din cl. IV. 344 volume cărți. Bibliotecile acestea stau sub îngrijirea profesorilor ordinari de clase. În darea de samă despre societatea de lectură a tinerimei, întâlnim comunicări înveselitoare. În decursul anului societatea a ținut 30 ședințe, din cari una festivă la Treisfinți. Lucrări literari s'au prezentat 46. La una din ședințele literari a luat parte și directorul suprem. Concursuri pentru teme puse s'au ținut și anul trecut. Premiul din l. latină: caracterul lui Laocoon trad. din Vergil, s'a conferit lui Iuliu Hossu cl. VIII. Premiul din l. greacă nu s'a conferit, iar cel din istorie: alăturare între Magnus Pompejus și Ioan Hunyadi oláh s'a împărțit între Vasile Cerghizan și Niculae Agârbicean. Societatea mai are afară de bibliotecă și un libel de depunere de cor. 1156.15. Peste tot progresele societății de lectură fac onoare conducătorului profesorul Precup.

La titlul „ajutoare“ aflăm, că s-au împărțit stipendii în suma de 10,864 cor. la 77 elevi, s-au dat premii la sfârșitul anului de 600 cor. și din beneficiul de pâine au beneficiat 182 studenți. Valoarea ajutorului acestuia încă trece peste 5000 cor. Tot la

acest titlu se face pomenire de seminarul junimei, care a adăpostit 101 elevi. Inter-niștii afară de studiile școlastice s-au mai deprins și în muzică și ca în toți anii la 22 Maiu, au aranjat un festival în memoria nemuritorului fondator Ioan Vancea de Buteasa.

Dintre fondurile administrate la gimnas amintim acela pentru studenții miseri în caz de morb, cu o avere de aproape 20 mii cor. fondul școlii de scrimă de peste 200 cor. fund. Groze de 232.15 cor. fund. Ioan Săbădean de 209.31 cor. fondul de excursiuni de 120.74 cor. și fondul pentru Masa studenților, care se administrează la cassa centrală, și se apropie de 16 mii cor. Aici cetim următorul comunicat: „Deschiderea mesei se va face în an. școl. 1904/5 de odată cu serbările iubilari de 150 ani a școlii din Blaj.“ și deși termenul e aproape, totuși de iubilen și începutul „Mesei.“ — cât știm noi — nu-i nici o pomenire.

Din cronică anulul înșămnăm, că 41 elevi au făcut sub conducerea alor 6. profesori excursiune de studii la Hațeg, Grădiște, Densus, Ghelar, Hunedoara și Albajulia, apoi 120, au cercetat ruinele unei cetăți la Glogoveț, nu departe de Blaj și o altă excursiune au făcut 51 studenți și 20 pedagogi la salinele dela Uioara. Pretutindeni elevii au fost primiți cu ospitalitate.

Din datele statistice scoatem următoarele informații: De toți s-au înscris 518 școlari ordinari și 22 privațiști, din aceștia 37 au desertat. După religie au fost 403 gr.-cat. 89 gr.-ort. 11 de altă confesiune, și naționalitate. Partea cea mai mare a elevilor sunt fii de agricultori. După naștere 3 au fost din România. Purtarea morală a fost bună, afară de câteva casuri; progresul în studii îndestulitor: 23

eminenti, 124 nesuficienti, ceilalți bun și suficient. Despre rezultatul examenului de maturitate dela sfârșitul anului, având să se țină târziu, se va da informație în raportul anului viitor. Resultatul acesta cetitorii nostri îl cunosc, fiindcă la timpul seu l-am publicat.

b) *Institutul pedagogic și școala de aplicație.* Cronică anulul pomeneste de rezultatul examenului de calificare învățătoresc. Cifrele ne dau un trist tablou: din 50 învățători admiși, s'au calificat numai 19. au fost respinși 31. anume 29. la trei luni din l. magiară, iar 2 la un an. Ar fi bine dacă s'ar cerceta mai cu deadinsul, care a fost cauza acestui nesuces? e o boală internă sau externă?

Preparandia are 1 director și 9 profesori, dintre cari 5 dela gimnas. Cu stipendii s-au împărțit 9 elevi cu suma de 1180 cor. și 61 din beneficiul de pâine, ce corăspunde la suma de 1464 cor. Date statistice despre elevi nu aflăm. De asemenea nu se publică nimic despre societatea de lectură. Vom compune noi câteva date: Numărul elevilor a fost de 115. din aceștia 19 au obținut calcul eminent, 15 nesuficient. În școala de aplicație, împărțită în patru despărțăminte, au fost 35 elevi.

c) *Școala de fetițe,* are 1 director, 14 învățători și 3 cateheți pentru elevele de altă confesiune, dintre profesori 5 sunt dela gimnas. Ajutoare s-au împărțit și aici în suma de 636 cor. stipendii iar premii de 100 cor. Din datele statistice aflăm că au frecventat școala 82 eleve, dintre cari 60 gr.-cat. 8 gr.-or. 68 române. Progresul bun, numai 8 au obținut nesuficient.

d) *Școala pentru elevii de meserii,* a fost cercetată de 27 școlari puși sub conducerea unui învățător, un director și co-

FEUILLETON.

„Cântece de vitejie.“

Pentru mine, apariția unui volum nou de Coșbuc, e adevărată serbătoare. Și cunosc mulți prietini, cari împreună cu mine așteptăm cu nerăbdare să ne sosască noua scrieri a distinsului nostru poet.

Zilele trecute am primit „Cântece de vitejie“ de George Coșbuc. București 1904. Am citit-o într-o suflare. E un volum form. 8° 110 pag. cuprinzând 36 bucăți, publicate deja prin feliurite reviste, câteva reproduce din volumele de poezii anterioare, ca „Pașa Hassan“ „În spital“, „Scrisoare“ ș. a. ca astfel să fie adunate la un loc toate cântecele de vitejie ale iubitelui poet, care din adevărat sentiment glorifică în neperitoare versuri bravura soldatului român sau face să incolțască în inimi dorul de a lupta pentru țară și pământul strămoșesc. Nu încerc să fac reproduceri, ar trebui să citez din fiecare bucată, las ca cetitorul însuși percurgând filă de filă, să simtă bătându-i inima mai puternic și mai cald sub vraja acelor versuri, ce adese se asemănă cu părăul ce se rostogolește din înălțime de pe stâncă pe stâncă. Pomenim aci numai două versuri „Dunărea și Oltul“ și „Pentru libertate“.

Toate versurile sunt scrise în limbajul acela dulce și frumos, caracteristic și propriu lui Coșbuc. Iar în ce privește sentimentul național de care sunt încălzite aceste versuri,

lăsăm cuvântul dlui Iorga, care cu finul său spirit critic, rostește cea mai adevărată judecată asupra acestui volum.

În nr. 35 din „Sămănătorul“ vorbind de „cântăreții de vitejie“ face o comparație între scrierile lui Bolintineanu Alexandri și Coșbuc. De Bolintineanu, scrie „noi cari trăim astăzi. în vremuri când admirația vine mai greu, găsim că balada dela 1860. era cam slabă, că sămăna prea mult cu o tânguire de păstor, și nu a unui păstor care să fi păscut în adevăr oile de munte, ci a unui păstor de pe scenă care plânge sentimental în poalele onorabilului public“.

Față de scrierile lui Alexandri dl Iorga se pronunță astfel:

„Dar când ajungi astăzi la această parte din opera lui Alexandri, nimic nu ți se mișcă în suflet și lacrimile nu se coboară în ochi. Și totuși „poetul național“ își dăduse toate silințele, făcuse ce credea el că poate face mai bun pentru a răspunde așteptărilor ce se formase, încrederei ce se pusese în el. Canselle neizbândei lui erau acestea: lipsa statornică de putere, de energie a talentului său, plăcut, armonios, dulce — căci alți plămâni trebuiau pentru a scoate sălbatecul chiot al biruinții muncite; — și, apoi, deplina necunoștință a lui, înstrăinarea lui față de țeranul român, care, el biruise: marele proprietar Alexandri nu era de sigur acela, care putea vorbi în numele acestui țeran și pe înțelesul lui.“

Și-apoi continuă:

„Puterea lui Coșbuc e însușirea lui de căpetenie, o putere grămădită, care zburnește în puține cuvinte zguduitoare sau care, dezlănțuită, ca în zgrăvirea strălucită a năvalei lui Mihai în lupta de la Călugăreni, samăna cu căderea prăpăstuită a unei nă-

prasnice furtuni. Acesta nu e nici un *pastor fido* modulând din fluierașul sentimental o serenadă pentru strămoși, nici un fin om de salon, un înalt funcționar literar care, cu toată conștiința însemnătății sale, depune cununi de mărgeli și flori de mătăasă pe groapa, bine spălată de sânge și presărată cu năsip, a voinicilor. Nu, acesta e urmașul unui șir de preoți de sat, de acolo de sus de supt munte unde e viața grea și unde a fost totdeauna muncă multă și luptă destulă, acesta e un aspru țeran cu sufletul de stâncă. Când ajunge să vorbească de trecutul mare, în sufletul lui care se deschide bate ca un larg vânt de mândrie, de sălbatecă bucurie, pare că și el ar fi fost dintre ai lui Basarab bătrănu, „păstorul de oi“ care a răpus pe Carol-Robert.

stăpânul țerii feudale,

ca și cum și el ar fi purtat arcul și sulița și spada pe urmele, săpate adânc de mânia răzbuțătoare, ale lui Ștefan și ale lui Mihai străbunii, de fapta cărora se împărțese cântând-o tare, limpede în auzul țării întregi și a neamului întreg. Iar, când se coboară la luptele cele din urmă, pe care le-au dus Ardelenii supt steagul Austriei, Românii de aici supt flamura neamului lor, supt liberul tricolor, el nu strigă în gesturi teatrale, pecum ar face-o orice târgoveț aprins prin închipuire, ci el, știind bine ce s'a putut petrece în sufletele, împărțite de multe simțiri, ale unora ca dânsul, se oprește înduioșat până la lacrimi și, când răsună cântecul său, el duce plânsori de doină, bocete de mamă, suspine de tovarăși ai celor ce s'au pierdut și le amestecă, într-o simfonie măreată, spre mărirea simplilor săteni din neamul său, cari au murit pentru țară, urmând învățăturile străbunilor.

mitet de supraveghiere. Lipsele școlii se acoper din contribuiri benevole. Institutul „Patria“ ocupă și aici de ani locul prim. La examene se remarcă prezența directorului și a mai multor membri ai Reuniunii meseriașilor.

e) *Asilul de copii* condus de 1 conducătoare, 1 îngrijitoare și de 1 senat, compus din domni și doamne, a fost cercetat de 27 copii. Conducătoare de asile în anul trecut nu s-au calificat.

Ar mai resta informații despre *facultatea teologică*, dar despre acest institut nu se publică rapoarte anuale.

(Va urma.)

REVISTE.

Ungaria. Vacanțiile parlamentare sunt pe sfârșite. Partidele fac mari pregătiri pentru lupta ce se va da în jurul a o mulțime de cestiuni.

Una din aceste cestiuni este și *reforma învățământului poporal*, proiectată de ministrul de culte și instrucțiune publică Berzeviczy, despre care s'a vorbit așa de mult de astă primăvară, și mult se va mai vorbi, de oare ce se tractează aici de o reformă cu ascuțiș veninos îndreptat în contra școlilor nemaghiare. Ca ceva nou în cestiunea aceasta amintim, că un ziar oficios unguresc a publicat zilele acestea un comunicat în care se spune următoarele:

„Aceasta face din „cântecele de vitejie“ ale lui Gheorge Coșbuc, cu imnurile liniștite și mândre, cu fragmentele din bronzul epopeii, cu chemarea înaintea noastră a morților ce tresaltă de tunurile zilei de 10 Maiu, amintire a faptei lor cu urmări veșnice, cu duioasele răvașe și povestiri ale sătenilor ce întreabă de acasă și spun de unele și de altele uitând totmai ceea ce-i face mai înaintea tuturor timpurilor, din tot acest bogat cuprins al celor o sută și câteva pagini cartea cea mai oțelitoare de inimi pe care a scris-o un poet român.“

Adaugem de închiere, că librăria noastră are în deposit „Cântece de vitejie“ a 1 cor. + porto.

Cărți ce să pot căpeta în Librăria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii, Dr. I. Rațiu	2.—
Geniū pustiū, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2:50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1:25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1:50
Liter. pop. Eminescu	1:50
Ciocoii N. Filimon	1:50
Legende și basme Ispirescu	1:50
Visuri trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

„Cestiunea reformei învățământului poporal a preocupat mult vara aceasta pe ministerul de culte și instrucțiune publică. Se știe, că planul de proiect a format la începutul verei obiect de anchetare. La finea anchetei ministrul Berzeviczy a declarat, că e aplicat a țineă seamă, la codificarea definitivă de ideile, ce s-au lansat. Raportorul a ținut seamă de declarația ministrului cu ocaziunea *revisuirii* proiectului, și elaboratul de reformă a ajuns în stadiul, încât *la toamnă el va fi prezentat camerei deputaților.*“

Italia. În țara întreagă e mare bucurie, că regina *Elena*, a născut în Raconigi un fiu, moștenitor de tron. Sute de tunuri și mii de steaguri anunță bucurie în întreagă Italia. Noul prinț a și fost insinuat la oficiul civil de matricule și i-s'a dat numele: *Umberto Nicola Tomasso Giovanni*. Mare dispută a fost, ce titulă să primească, mulți ziceau, că principe de Roma, dar Roma oficios încă e tot a Papei, congresul puterilor europene nu vreau să i-o deie dinastiei de Piemonto, căci aceasta n'are nici o titulă de drept la Roma, și în genere la statul papal. Titula moștenitorului deci s-a decis să fie: *principe de Piemonto*, și așa numele acesta e adevărat, nu e usurpat

Acum se ține în Roma congresul liber cugetătorilor în *Collegio Romano*, unde, înainte de ocuparea statului papal, stăpâneau Iezuiții și era universitate. S-au adunat și reprezentanți aproape din toate statele. Nu sunt îndestuliți „filozofii“ aceștia cu reprezentanța Italiei. În *Milano*, s'au făcut demonstrații în contra lor, căci congresul are colorit antireligionar și antipapal, după ce s-a adunat în 20 sept., ziua, în carea a fost răpită Roma. Din *Neapol* s-au dus foarte puțini, căci cardinalul *Prisco* a scris o carte ocazională, în care combate scopul congresului. Cartea și-a ajuns efectul dorit, căci *Neapoli* nu s'a prea arătat. Lueru natural, că aderenții congresului au făcut proteste și demonstrații contrare, cu toate acestea participanții nu-s prea veseli, căci guvernul nu li-e așa favoritor, cum au socotit ei, din contră, lor li-se pare dușman. Guvernul de aceea nu se uită bine la congres, căci participă și anarhiștii, cari sunt frații de principii ai lui *Bresci*, ucigașul lui *Umberto*.

Sârbia e în mare sărbătoare, — își încoronează regele. — Încoronarea s'a săvârșit cu mare pompă. Puterile încă au luat parte cu excepția Angliei. La neparticiparea demonstrativă a Angliei

Sârbia a răspuns prin aceea că Masin, unul dintre capii conjuraților, a pus mantaua regală pe umerii regelui Petru, iar în fruntea miliției dispusă la sărbare a fost Misici.

Încoronarea s'a început la 8 oare când au sunat, după 100 ani, tunurile Caragiorgeviceștilor, cu cari răsculații sârbi au împușcat prima dată asupra turcilor. Regele a plecat din conacul nou. — Cel vechiu, unde s'a întâmplat sfâșietoarea dramă a familiei regale ce s'a stâns, l-au dărâmat. Vederea lui era prea chinuitoare, sângele încă nu s'a fost uscat de tot, și acest sânge striga răsbunare. — Sârbi au voit se scape de acest memento și l-au dărâmat. Azi acest conac e o rădicătură acoperită artificial cu verdeață. Ei au îmbrăcat păcatul și nu l-au lăsat gol. — Amiotirea nefericitului rege Alexandru au îngropat-o în ruinele vechiului conac, nime nu-l mai amintește. Ca o ironie însă, regele a trecut când a mers la încoronare prin străzile ce poartă numele Obrenoviceștilor.

După săvârșirea actului de încoronare regele Petru s'a retras în conac unde au fost recepțiile.

Din incidentul încoronării studenții Slavi de sud țin în Belgrad un congres. Ei s-au adunat cu toții la Academie, unde au demonstrat contra ungarilor. Dela academie s'au dus înaintea edificiului Ambasadei Austro-Ungare unde au aranjat o manifestațiune ostilă ungarilor.

Războiul Ruso-Japonez. Cele mai noi știri spun, că japonezii înaintază din nou nevrând să lase mult răgaz rușilor. — Înaintarea să întâmplă direct spre Mukden, unde Kuropatkin, după cum spun știrile, voiește să opună o rezistență serioasă.

Comandantul suprem al rușilor a trimis în 17 sept. pe *Rennenkampf* și *Samsonov* ca să spioneze pozițiile japonezilor. Aceștia s-au și întâlnit cu avangarda japoneză la Panjapur, de unde, după o scurtă luptă s-au retras.

Să spune însă, că *Kuroki* a trecut râul Hun și lupta adevărată s'a și început. În jurul fortăreții *Port-Arthur* încă tot vechiul cântec sună, fără să se cunoască până acum ceva cu siguranță. În timpul mai nou japonezii au cuprins cu asalt două însemnate poziții în partea răsăriteană a fortăreții. Să susține, că japonezii fiind în posesiunea acestor poziții ușor vor putea opera contra a însași fortăreța, așa că *Stössel* nu se va mai putea țineă mult și va trebui să capituleze.

România. Se știe că regele Carol, de câte ori trece pe la Viena, se oprește aproape totdeauna spre a face visita domnitorului nostru, cu care se află în cele mai bune raporturi. Și de data aceasta, regele României, întorcând dela băi va face îndatinata vizită. Un ziar parisian folosește acest prilej, spre a face o concluziune importantă, că adevărat politica României se unește cu cea a Austro-Ungariei, și că în conferențele ce se vor ține acum la Viena, la cari va lua parte și contele Goluchowski și probabil și ministrul Sturdza, se va tracta și chestia rolului ce România vor lua fața de acțiunea din Balcani a Austro-Ungariei.

CORESPONDINȚE.

Inceputul anului școlastic la Beiuș.

— raport special al „Unirii” —

(B) Ca în anul trecut, așa și ast timp inceputul anului școlastic a fost o frumoasă și înălțătoare sărbătoare pentru toți aceia cari au interes față de școalele noastre din Beiuș.

Înainte de ce V-ași scrie despre sărbătoarea noastră înălțătoare și însuflețitoare, îmi iau voie a vă nota, că și în anul școlastic curent, nu mai puțin ca în cel trecut a fost o mare afluență la înscriere în școalele de aici. La gimnaziu s'au înscris peste 400 elevi, din cari 130 au fost primiți în internatul Pavelean de băieți și 60 în internatul gr.-or., iar la școala civilă de fete s'au înscris 96 eleve.

Momentul splendid al sărbătoarei școlastice au fost ziua de 5 septembrie, ziua de „Veni Sancte,” chemarea sfântului Spirit într-un ajutor, când: *Prea Sfințitul și mult iubitul nostru Arhiepiscop Dr. Demetriu Radu*, îndată după terminarea s. Liturghii s-a prezentat în sala de gimnastică, unde s-a dat citire legilor școlastice. Aici Prea S. Sa a adresat elevilor o părintăscă cuvântare, îndemnându-i la purtare bună, la diligență intensivă și la observarea cu conștiință a legilor școlastice. Cu grain dulce și cu blândă le-a pus la inimă iubirea de muncă, evlavie, obediență și alipirea față de s. biserică, față de neam și patrie. În fine a împărtășit elevii de binecuvântarea arhiepiscopicească. Aici în mod atât de solemn s-a manifestat dragostea adevărat părintăscă, ce o are bunul și mult iubitul nostru Arhiepiscop față de tinerimea școlară. Elevii recunoscători cu nesfârșite urale de „Să trăiască” au însoțit pe Părintele iubit la despărțire.

Abia trece un sfert de cias și Părintele tinerimei școlare pe neașteptate se prezintă și în internatul de băieți, unde tot asemenea în dulci vorbe grăiește elevilor din internat, îndemnându-i, încurajându-i și însuflețindu-i la munca ce au să îndeplinească în anul școlastic, întru folosul și binele lor, întru bucuria și dulce mângâierea părinților și a superiorilor lor.

Cu multă și însuflețitoare bucurie a fost primit zelosul nostru Arhiepiscop și la

școala civilă de fete în 11. a curentei, când și aici s'a celebrat „Veni Sancte”.

Acest juvaier drăgălaș de școală era odinioară institutul de predilecție și ambiție al fericitului Episcop *M. Pavel*, ca și cum ar fi presimțit, că aceasta are să fie coroana clădirilor sale monumentale. E păzit, îngrijit și iubit acest institut, în tocmă ca celelalte institute, și de actualul Arhiepiscop.

Cu blânde, dulci și din părintăscă iubire provenite vorbe s'a adresat Părintele Arhiepiscop și fetelor dela școala civilă. Vesele și mult emoționate au rămas elevele la sfatul Patronului institutului, nu mai puțin superiorii și superioarele din institut. Fericit e poporul, fericită e școala, care are un Arhiepiscop cu așa zel și cu atâta dragoste și însuflețire.

SFINȚIRE DE BISERICĂ.

19 sept. 1904.

Zi de sărbătoare a avut comuna Hideaga în 18 sept. 1904. În timpul acesta înveninat de atâtea păcate se simte omul pătruns de emoțiune văzând atâtea alipire de biserică și iubire de religione. Și poporeni greco-catolici români pătrunși de această alipire, din puținul lor au jertfit atâtea, că Biserica lor iarăși o văd reedificată, renovată atât din lăuntru cât și din afară. Spectatul Domn Teofil Dragoș avocat în Baia-mare, a dăruit acestei Biserici un clopot. Biserica și clopotul au fost binecuvântate din încredințarea Escelenței Sale Dni Episcop de Gherla, prin Reverendissimul Domn Ioan Nistor protopop în Sălsig.

Deși timpul era nefavorabil, dar pentru aceea lume multă s'a adunat din jur, cât mulțimea venită din depărtări abia încăpea în Biserică. Frumos și pătrunzător a fost văzând între poporul adunat pe Escelența Sa Contele Géza Teleky și pe fiul său Contele Paul, veniți din al treilea sat, din Pribilești, ca să ia și dânsii parte la sărbătoarea aceasta mare.

Actul solemn al sfințirii s'a început la 8 oare a. m. pontificând Rsmul Domn protopop districtual concelebrând încă patru preoți din district. La finea liturghiei cu o rară oratorie a ținut predica tot Rsmul Domn protopop: vorbe dulci, frumoase, pătrunzătoare, însuflețitoare, despre iubirea bisericii, a casei Domnului celui ceresc.

După acest act solemn am fost poștiți cu toții la prânz la masa ospitală a M. O. D. paroch local Alexandru Péter, unde s-au ținut mai multe toast.

Sara la 8 oare tot în folosul bisericii locale s-au predat piesa teatrală „Sara sf. George” predată foarte bine de tinerii din Finteușel sub conducerea bravului învățător Ioan Belbe.

Tot atâtea lucruri frumoase, bune, folositoare și demne de imitat.

C. D.

Publicațiune.

La adunarea generală din 27 Februar 1904 a institutului de credit și economii „Hățegana” în Hățeg sau votat două ajutoare de câte 400 coroane, pentru doi tineri români din comitatul Huneadoarei, cercurile

pretoriale Hățeg—Pui, și respective unul pentru învățarea viieritului, celalalt a agriculturii la vre-o școală din patrie.

Drept aceea prin aceasta se deschide concurs, și doritorii de a primi amintitele ajutoare, să invite ca în 15 zile dela publicare să-și aștearnă petițiile instruite cu carte de botez, atestat de purtare, atestat că știu ceti și scrie, și că vorbesc pe lângă limba română, ungurește, sau nemțește.

Cei cari știu vorbi toate trei limbele vor fi preferiți.

Hățeg. la 16 septembrie 1904.

„Hățegana” institut de credit și economii societății pe acții în Hățeg.
Direcțiunea.

Dela Asociațiune.

În adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, ținută Mercuri și Joi la Timișoara sub conducerea membrului din comitet Dr. Liviu Leményi, s'a făcut și alegerea comitetului central pe un period de 3 ani. Au fost aleși: President: *Iosif Șterca Șuluțu*, vice-president: *Dr. Atanasiu M. Marienescu*, membri în comitet: *Dr. Ilarion Pușcariu*, *Dr. Eusebiu R. Roșca*, *Dr. Liviu Leményi*, *Partenie Cosma*, *Ioan Papiu*, *Nicolae Ivan*, *Dr. Cornel Diaconovich*, *Dr. Octavian Rusu*, *Ioan F. Negruțiu* (Blaj), *Dr. Ambrosiu Chețianu* (Blaj), suplenți: *Dr. Vasile Bologa*, *Dr. Miron E. Cristea*, *Arsenie Bunea*, *Romul Simu*, *Gavril Precup* (Blaj).

Raport detaiat despre adunare vom publica în numărul viitor.

Cătră P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în res-tanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Nicolau Milea și soția Susana, locuitori în Stremți și parochieni a bisericii gr.-cat. din Teuș, au dăruit bisericii greco-catolice arse din Cămpeni, un rând de vestimente bisericesti cu toate apartinențele numărând 8 bucăți, în valoare de 120 cor. exprimându-și tot odată simțământul de durere pentru nefericirea de care am fost loviți (terminându-și scrisoarea cu cuvintele: „Fraților sperați întru Dl și el vă va sprigini.”) Pentru acest dar atât de binevenit, dela nescari oameni nouă cu totul necunoscuți, făcut din indemn

propriu și cu atâta sentiment de caritate. — În numele parohienilor: li se aduce ferbinte mulțămîntă. Dumnezeu le răsplătească cu mii de bunătați acest act de adevărată caritate frățească. — Noi în rugăciunile noastre vom cere dela Dl să le dăruiască toate cele bune și de folos trupului și sufletului. Câmpeni la 14 septembrie 1904. *Petru Simu*, adm. paroch.

Știri personale. Ilustr. Sa Dl Episcop *Dr. Vasile Hossu* petrecând câteva zile în Blaj în afaceri familiare. a pontificat sf. liturgie celebrată în ziua de Sânta-Marie mică, fiind asistat de 16 preoți și 2 diaconi. După cetirea sf. Evanghelii Preasf. Sa a ținut o predică foarte frumoasă despre Preacurata Fecioară Marie. În această zi Preasf. Sa a împlinit anul decădând a fost chirotonit întru Episcop. E așa de înălțător să vezi pe Episcopii sufragani venind din când în când la Blaj, ca la un fel de „limina.“ uude, la inima caldă și plină de bunătațe a I. P. S. Dlui Mitropolit Victor, află neputuite tesaur de sfaturi părințești, de îmbărbătare, în greua deregătorie de păstori a turmei incredințate și de predicatori ai cuvântului lui Dumnezeu. Mercuri sara Ilustritatea Sa a plecat spre Lugoj.

Din dieceza de Lugoj. În consistorul ultim ținut sub conducerea Ilustrității Sale dlui Episcop *Vasile* au fost numiți asesori consistoriali și administratori protopopești: *Dr. Valer Frenț*, la Orăștie. *Ieronim Pascu*, la Bogsa și *Nicolau Muntean*, la Grădiște, — iar *Cornel Teaha* din Lighet și *Constantin Pop*, din Baia-de-Criș au fost numiți protopopi actuali. Tot atunci *Dumitru Iancu*, paroch în Turdaș, a fost numit asesor consistorial, — iar *Iuliu Raț*, fost protopop al Cujirului, din cauză de boală, a fost pus în dispoibilitate.

Congresul catolicilor din patrie s-a convocat pe zilele de 20—23 octombrie nou. În legătură cu acesta se va ținea congresul Marian, serbări jubilară pentru aniversarea Imaculatei. — E al V în rând, speră că vom da raport detaliat.

Știri literari. Prof. *Alesiu Viciu* dela gimnaziul nostru, a făcut în vara trecută, la îndemnul și cu ajutorul Esceleției Sale Mitropolitul Victor, o excursiune în Sicilia, spre a face studii comparative între limba română poporană și dialectul sicilian. Resultatul studiilor l-a depus într'o scriere, apărută zilele acestea sub titlul: „*Limba română poporană și dialectul sicilian*“. Volumul de 120 pag. tipar elegant, e dedicat „generosului mecenat“. Mitropolitului Victor.

Carte confiscată. Un inspector școlar dând de o carte de cântece publicată de I. Dariu, a transpus-o procuraturii dela Oșorheiu spre a dispune confiscarea ei, pe motivul că conține câteva poezii, cari i-s'au părut revoluționare („*Deșteaptă-te Române*“, „*Marșul lui Iancu*“ ș. a.) Procurătura se înțalege de sine, a dat ascultare arătării și judecătorul de instrucție a și dispns confiscarea tuturor exemplarelor.

Vindecarea cancerului (racului) Cu prilejul congresului de dermatologie, ținut la Berlin, prof. *Bergmanu*, a prezentat patruzeci pacienți cari au avut cancer, și cari fiind operați s'au vindecat deplin.

Expoziție de vite. Harnica rennime română de agricultură din comitatul Sibielui, aranjază la 9 octombrie n. a XIV. expoziție de vite în Răhău. Se vor espune numai vite cornute, cu excepțiunea caprelor. Se vor distribui 29. premii în suma totală de

200 cor. dăruite de comisia economică a comitatului Sibiu.

Vagoane automotoare. După cum se auntuă, direcția căilor ferate someșane a luat hotărîrea, că dela primăvara se introduce pentru trenurile de persoane, vagoane automotoare.

Reforma matriculelor de stat. Cu 1 Ianuar 1905. va intra o reforma în conducerea matriculelor de stat. Înmatriculările nu se vor mai face în formă de protocoale pe coale rubricate, cam ca acelea ce le poartă preoții, și în comne mici agendele matriculare trec în grija notarilor.

O dramă sfâșietoare s'a petrecut mercuri pe șoseana, care duce din Iași spre mahalana Nicolina. Un tată, — *Ioan Doboșaru* — pentru a-și feri copilășii de ploaia și frigul îngrozitor din noaptea premergătoare, s'a desbrăcat gol, învălînd cu hainele sale și acoperind apoi cu trupul său pe micuții săi copilăși. A doua zi însă, *Ioan Doboșaru* a fost găsit mort, trântit asupra celor trei copii cari încă erau în viață. El era victima enormului său sacrificiu de tată. Din autopsia făcută, iesă că moartea a provenit din cauza frigidității. Cercetările au dovedit, că acest om de inimă, acnm 2 luni a salvat dela înec pe femeia *Tasia Mardar*, pe care a scos-o din Prut, primejdindu-și viața.

O voce maghiară despre „Asociațiune.“ Ziarul „*Magyar Szó*“ dela 22 septembrie publică un lung articol asupra „Asociațiunii“ din prilejul adunării dela Timișoara. Vorbind de rolul și activitatea „Asociațiunii“, ziarul archi-șovinist nu se poate răbda să nu ridice grave acuzări în contra acestei instituțiuni românești, care urmărește scopuri absolut pacifice culturale. Iată ce scrie între altele *M. Szó*: „

„Ce ținesc Românii din Ungaria cu cultura română? Noi știm foarte bine. Românii din Ungaria ținesc cu cultura română aceea, ca meren ținând la suprafață evenimentele istorice deplorabile și figurile, cari le aparțin, ca: *Horia*, *Crișan*, *Cloșca* și *Iancu* etc., cari cu ură sălbatică au năvălit asupra Maghiarilor, — să țină pururea vie ura trecutului și prin aceasta se asigure separatismul deplin“...

Austriacii în contra Maghiarilor. Din *Salzburg* vine știrea, că în ședința de alaltieri a dietei provinciale deputații *Stölzl*, *Hueber*, *Haagen* și soții, au prezentat un proiect de rezoluțiune în care se exprimă îngrijirile dietei din cauză, că ordinul ministrului de războiu privitor la introducerea limbei maghiare în corespondența armatei jienește adânc misiunea culturală a poporului german. Proiectul a fost dat comisiunei de drept public.

Emigrarea Săcuilor. Din ultimul raport al camerei de comerț și industrie din Târgu-Murășului resultă, că emigrarea Săcuilor ia dimensiuni tot mai mari. În anul 1903 au emigrat 14.085 Săcui, mai mulți ca în anul 1902. Partea cea mai mare din cei emigrați, anume 10.750 s'au pripăsit prin România, 1126 în America iar 2209 în alte state ale Europei.

Convocare. Comitetul despărțământului „Cluj“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ convoacă adunarea cercuală pe 9 octombrie st. n. 1904. 3 oare p. m. în Cluj (localitate) casinei române, strada: *Déák Ferencz* Nr. 4. și invită cu toată onoarea pe toți membrii și pe toți aceia, cari se interesează de „Asociațiune“ și doresc a promova interesele ei, — se participe la aceasta adunare.

Concurs. Pentru dobândirea stipendiilor din fundapunea vicarului *Kőszeghy* se iese concurs până la 15 octombrie st. n. Pot récorge iuriști și studenți gimnasiști români de origine nobilă din Maramurăș. La recurse s'a șe alături carte de botez, atestat despice origine nobilă și testimoniul școlar despre anul școlastic trecut. Recursele titulate cătră comitet sunt a se trimite la *Tit Bud*, vicarul Maramurășului.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit *A. C. Domsa Blaj*, *A. Deac Blaj*, *I. Fodor Blaj*, *I. Nistor Blaj*, *N. Pop Blaj*, *N. Popescu Blaj*, *A. Papiu Blaj*, *St. Nemeș Dileu* câte 10 c. 80 f., *I. Doctor Senlia*, *Tr. Fodor Cacova*, *D. Marășan Chechiș*, *N. Hârșan Oroiu*, *E. Moga Apahida*, *I. Micu Șermășel*, *I. Montani Zlatna*, *Ioan Marcu Muntele Băișoarei*, *V. Morariu Poiana*, *D. Moldovan Chinceș*, *A. Nilca Vaidacuta*, *I. Nicoară Sind*, *I. Neagoș Proștea mare*, *T. Nagy Zau*, *G. Negrea Jidveiu*, *N. Necrilescu Necrilești*, *I. Oros Sadu*, *F. Oros Vecerd*, *T. Opresan Cichindeal*, *I. Păcurariu Tîr*, *E. Pop Feneș*, *L. Pascu D. S. Mărtin*, *I. Pop V. Odrihein*, *I. Pop Morlaca*, *M. Pop Oroiu*, *I. Pantea Rieiu*, *N. Pătruța Velcheriu* câte 16 c. 20 f., *S. Oprîș Armeni* 21 c. 60 f., *laolaltă* 545 c. 40 f.

Errata. La „*Reviste*“ din numărul trecut, lăsându-se un șir din manuscript s'a făcut o greșală, ce de astfel se și vedea din textul tipărit. Se zicea „*Papa totdeauna a respectat artieli organici*“, căci aceștia nu se țin de concordat.“ trebne cores astfel: „*Papa totdeauna a respectat concordatul*“, dar nici când artieli organici, căci aceștia nu se țin de concordat.“ Artieli organici sunt creațiunea absolutistică aini Napoleon, camera franceză i-a primit, dar Papa nu, căci știrbează drepturile bisericii.

Prof. *Alesiu Viciu*. *Limba română poporană și dialectul Sicilian*. Prețul cor. 1.60.

Prof. *Emil Sabo*. „*Cântece*“ Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

==== 4 cor. numai 4 cor. ====

==== **Drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor confesionale** ====

==== *scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiunilor, hotărîrilor și decisiunilor* ====

==== *principiare* ====

de *Dr. Szabó Mihály*, inspector regesc

==== tradusă în romănesce de ====

==== *Eugen Zaslo*, profesor. ====

==== porto postal 20 fileri. ====

(6—10)

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

==== **Augustin Coltor** ====

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea*, *Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *chilii comferte și ieftine*.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

STRĂJERUL.

— *povestire originală a „Unirii.”*

„Dumnezeu să-ți dea bine moșule, că bine mai ști trage la măsea. Așa voi-nici la bătrânețe mai rar! Ce ai zice de-ar mai aduce Moaisă o litră?” — Bătrânul zimbi pe supt mustățile albe, trăgând viclean cu ochiul stâng jupânului cu barbă roșie.

„Ce să zici? Ia am bea-o și pe aceea și ni s'ar mai dezlega limbile, că prea numărăm clipele ce trec.”

Vântul sării de toamnă târzie se văieta pe departe ca un cântec de îngropare, gema pintre arborii ce se închinau îndurerăți de pierderea podobei lor veștede. Nori grei tot isvorau din apus, ca nește gânduri negre, amenințătoare dintr'un suflet tulburat. Când jidanul lung, încovoiat, pusă litra pe masă, o pocnitură puternică se auzi în curte, și apoi sunet uscat de scânduri ce să imprăștie pe jos. Ca ori ce animal ori pasere de pradă, ce simte de departe și sigur primejdia ce se apropie, ori, care s'a chiar dezlanțuit, fiul pipernicit a lui Izrael alergă afară ca dus de vânt, să mai mântue ce se poate încă. Dar nu se mai putea. Numai stâlpii și vre-o câteva scânduri mai groase rămaseră în curte, celelalte duse pe aripi de vânt sburără slobode, bucuroase de aerul curat a lui Dumnezeu, foarte mulțămite că au scăpat de duhoarea dughenii.

„S'o dus, tot s'o dus.”

„Ce s'a dus jupâne? Ce te-ai învințit așa?”

Vântul răpise cea mai mare parte din scândurile băracei, făcută de jidan să poată bea oamenii mai pe răcoare vara. De câte ori nu-și puse în gând s'o desfacă el, să pue scândurile bine până la vară, dar se gândia cu gândul lui mestesugit, plin de ascunsători: poate să fie toamnă caldă, și oamenii să aibă gust să bea afară. — Și acum, iacă: e de râsul lumii. Mai ales moșul nu se mai putea oprî. Vedea pe jidan încă plin de groază și de amărăciune, și asta îi aducea în minte atâtea icoane trecute.

Afară vântul vnia mereu; câteodată năvălia puternic în fereastă, și cutremurându-o se sbuciuma acolo, în ciuda jidanului, ce-și făcea socoteala pagubei avute.

„Neam sperios ca ăst jidovesc, drept să-ți spun, că nici țiganii nu-s. Să mă duc acum să-i fier una la ureche, așa cum știu eu, să vezi că mi-ar da trei litre în cinste, numai să-i las casa mai în grabă. Hei, hei, câte boale n'am băgat în ei, de când văd și eu lumina soarelui, în lumea asta largă.”

Moșul, vedeam bine că are sămânță de vorbă. Ochii îi luceau cu scilipiri de oțel, ascunși adânc. Barba de omăt se așezase domol pe pept, iar pe barbă sta tolănită pipa neagră, cu ciutură lungă, ca un pașe turcesc pe divanul lui comod. Cercurile vinete se ridicau în chilia mică, iar din gură, de pe nări eșia fumul mai alburiu. Fumător patimaș, nu putea povesti dacă nu stringea țevă roasă între dinți.

„Hei, dragul moșului, mă nepoate! Dta mă ști numai de un an doi, de când eacă așa, fac și eu umbră pământului. Dar

cum am fost eu în cei șasezeci de ani, cât am bătut ulițele, cu cornul lung subsuoară, cu băta în mână, nu ști nimic. Unu a fost tata săracu, în vremea lui. Fusesse și el străjer, și când a murit la 85 de ani era înflorit la față ca o copilă de 15 ani. Peste zi noi băcții punem mână pe buciumpul lung, și în grădină cu el. Ne cercam până ne dureau obrazele umflate de prea multă silință de zis, și până ne junghia după urechi. Ca mine totuși nu putea să zică nici unul. Odată, voi fi fost de 14 ani, țin minte ca acum, mi-am fost adunat mai mulți pretini să le arăt cum știu eu să învăț cântecele dela buza buciumpului. Era o sară de primăvară limpede și invietoare. În tăcerea curată cântecele mele curgeau liu și plângătoare. Pretinii mă ascultau cu ochi mari, umezi, și un cărd de băcțași se strinsă la poarta noastră. Mai îndrăzneată o copilă pătrunse prin mulțime și apropiindu-se să înfipsă locului lângă mine. Cu ochii ei negrii, mirați, vorbitori, mă privia mereu. Cântecele se vede, întâia oară, încep să o depărteze dela pământ. — Eu îmi adun toate puterile, și încep puternic un marș. Când a fost la o întorsătură grea în peptul umflat peste măsură, ca și când s'ar fi rupt de odată ceva, și eu am căzut amețit.”

Un cap întrebător, spăriat, de copil se ivi în fereastă. Jupânul ieși să-i ajute stângăcia. Cu o clicină de pănură albă, cu căciulă mică, rotundă de miel negru, răsări ca un mic făt-frumos nevinovat în pragul crișmei. Trebuia să ducă două litre acasă: veniseră doi oameni străini unul tânăr, fcior june, și unul mai bătrân. Soru-s'a, fată mare, ride și plânge prin tindă și l-a trimis pe el să aducă vinarsul. Din colțul uăframuții albe banii deslegați lunecară în palma mardară a jidanului. Și se depărtă apoi cu glăjile pline, în ținuta sa mândră de neam împărătesc, mândrul făt-frumos.

Moșul mai golise două păhărele, și scociori bine în pipa pântecoasă.

„Și-apoi ce s'a ales moșule, cum te-ai vindecat așa de deplinit, de ești încă și acum așa de voinic?”

„Nu știu cât voi fi zăcut, dar când m-am sculat, tata nu m-a mai lăsat să mai zic din buciumpul. Zicea că e prea greu pentru mine, și că să las până voi fi mai mare. — L-aș fi lăsat eu, nu-i vorbă, dacă mi-ar fi dat el pace. Mai ales că știau mulți în sat că știu zice bine, și că vorbiau să-i urmez eu tati în slujba de străjer.

„Nici nu poți găsi ceva mai bun. Cei ce se culcă însă nu înțeleg farmecul nopților de primăvară și de vară. Când se lasă liniștea grea peste sat, răzimată par'că de umerele dealurilor ce-l încunjură, când se aprind sus luminile toate, să-ți tragi tu singur după tine pe uliți umbra la lumina lunii, sufletul ți-se pătrunde de farmec, de lumină și de pace. — Îmi cunoști baba? Ei vezi bat-o minunea cum s-o adunat și s-o ghemuit, de par'că nu mi-a stat și ea alături, dreaptă ca o lumină, tremurătoare ca o trestie clătită de boare, — pare că nu a gustat și ea cu mine multe din minunile sărilor de vară. — Și ochii, i-ai văzut ce-s acum: două puncte spălătăcite, iar atunci,

erau de foc și mă ardeau până în adâncu inimii: ști, erau ochii ceia ce mă priviau așa de vorbitori în sara aceea când zicând din buciumpul mi-se rupse ceva în pept. Și vezi, acum, bat-o s'o bată, cum s'a adunat și s'a ghemuit de pare că ea și-a petrecut viața dându-se de-a roata pe coastă la vale, și nu bolovanii mari, ce dorm acolo la capătul coastei, în vale.”

Moșul de multe ori nu se prea putea împăca cu gândul cum de a trecut așa de în grabă din floarea vieții, baba lui, dar mai ales nu o putea înțelege aceasta, când sub farmecul rachiului, gândurile lui întineriau. Și acum nasul încovoiat de pradă a jidanului mirosise de multe ori, că s-a golit litra.

„Câte nu vezi Doamne, și câte nu ști din paza asta de noapte. De multe ori ceea ce se ține mai tănuț în vre-o casă peste zi, noaptea, deși-i întunerec, iasă la lumina, Dar dela o vreme ajunsei să cunosc tot, tot de aici din sat, dela biserică până la cimiter, și dela dealul de sus până în capătul satului: toate tainele ce numai noaptea se arată.

„Odată într'o noapte de toamnă, era mai rece ca acum, și vântul venia aproape cu suflet de crivăț. Frunzele sunau uscate grămădindu-se în șanțurile negre dela marginea drumului. Țipete înforate se ridicau tot mai multe în văzduh, răscolite de furtună. — Mi-se urise de umblat pe uliți, și mi-a trăznit prin cap să-i fac o nefăcută jidanului din satul vecin. Mă iau eu așa ca la un spațir bun prin învălmășala vântului ce bătea din aripi tot mai răci, și merg, merg pe drumul părăsit în noaptea înforată. În măneca tândri aveam o barbă și niște mustăți de lână. Le făcusem de mult, să mai rid cu oamenii pe drum. — Pe hotar era pustiu, nici un cap de vită. De departe în răpale pădurilor urlau lupii flămânzi, presemnele unei ierni aspre. Mergeam eu mergeam și-mi tot togniam trebile: cum le voi pune mai bine la cale. Jidanul se temea de hoți mai tare ca de ducă-să pe pustii. Să zicea că l-au și călcat odată, când era să-i ducă și cenușa din vatră. Dar să vede treaba că jidanul făcuse lucrul cu coarne, ca să deștepte mila oamenilor, să tragă mai mult la crișma și boltița lui.

„Când ajung, numai o fereastă mai era luminată. Mă apropiu eu încet. Caiafa, cu barba lui de țap, se închina cu capul, cum se închină caii de căldură. Din când în când se prindea cu mâna de barbă, ori lovia cu pumnul în partea stângă a pieptului îngust. În lăuntru necurăție și nerândnică mare. Mirosul greu pătrundea prin închieturile ferestilor.

„Bat încet și scurt.

„Ochii galbini se întoarseră spăriați, și rămasără mult așa întrebători. Bat a doua oară mai desghetat. Capul roșcat de vulpe se plecă tare înainte, și picioarele începură să urmeze trupul ce se desșira spre fereastă. După ce mă privi de după ochiul de glaje, auzi un glas slab: „Vine îndată.”

— „Dumnezeu să-ți dea bine jupâne, că mare bine mi-ai făcut. Adă-mi o jumătate numai, până îmi mai vin în fire.” Jidanul,

somnoroasă adună jumătatea și mi-o puse dinaintea, apoi se trase încet încet, cu pași mărunți, nebăgați în samă, înapoi. Omul acesta, adevărat eu, să vede că-l nelinișteam. Nu m'am fost ras de trei săptămâni, și eram și cătrănit colea anume. Aveam ceva din chipul celor ce fluieră noaptea cu tănuite înțâlesuri.

— „Jupâne, pot zice că Dia m'ai scăpat din gura morții. Hei, și mi-ar fi fost prea greu să-mi las așa de tânăr zilele dragi. — Cum zic, Jupâne, o mare binefacere. Vină de închină un păhar cu mine, să-ți urez de sănătate cum ni treaba nouă românilor. Nu vrei să vi Jupâne?”

— „Bea numai dta voinice, și să fie bine. Dar nu știu ce zici de moarte?”

— „Nu ști dta ce-i moartea? De când a murit jidanul bătrânul — tatăl dtale — nu mai ști nimic? Ori doară n'a murit încă? — Vezi bine aici nu e vorbă de o moarte ca toate morțile. Alta e să mori cu mâinile cruciș pe pept, și cu luminarea la cap, și alta e moartea când un glonț îți trece prin inimă, ori un cuțit ascuțit-ascuțit ca al șacterului numără coastele, și acolo unde tot saltă ceva, subț țita stângă, să ascunde deodată în carne vie. — Jupâne-jupâne, de la ce m'ai scăpat dta pe mine; vin-o de închină odată, să te trăesc așa cum e legea noastră.”

(Va urma.)

Cestiuni liturgice.

La întrebările conclusive din punctul V. al frumosului studiu de „Cestiuni liturgice” din „Unirea Nr. 17 a. c. despre „Saracustă, Sărindar, Cununa anului,” pentru comunicare cu autorul memoratului studiu, pe lângă toate slăbiciunile bătrânețelor, ca preot mă simțase și îndemnat și dator a Vă împărtași modestele mele vederi în următoarele:

Din s. evanghelie și din literile și faptele Apostolilor, după istoria despre începutul creștinătății, memoratele întrebări, după a mea credință, sunt de șine-și lămurite și explicate.

După aceste s. scripturi adevărat, cumcă Dumnezeu — unul Christos Mântuitorul, însuși pe șine-și s'a sacrificat pe altariul crucii pentru deapurarea, și pentru toți oamenii vii și morți din toate timpurile și din toate locurile, pentru că omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, așa în sfântul botez să se și nască unul fiu al lui Dumnezeu și moștean al bunătăților lui prin nașterea, moartea și învierea lui Christos; însă mai înainte acest Christos demândând Apostolilor săi, ca în frângerea pâinii și ei să facă deapurarea acest sacrificiu într-un amintirea lui.

Drept aceea evident este, că pe cum Dumnezeu a creat pe om după chipul și asemănarea Sa, așa și Christos Dumnezeu, în biserica Sa văzută, a întemeiat sacrificiul liturgic după chipul și asemănarea nașterii, morții, și învierii sale (vezi s. proscomidia).

Însă referitor la moartea Sa, Christos mai întâiu s'a rugat Tatălui zicând: „Să treacă dela mine păharul acesta, însă nu voia mea, ci voia ta se fie!”

Va se zică: Christos Dumnezeu — omul, în cea mai deplină abnegațiune de șineși, s'a dat sacrificiu pentru noi, într-un consta-

tarea datorinței noastre de a adora pe Dumnezeu deapurarea și mai pe sus de toate, spre ce și creați am fost: astmod prin nașterea, moartea, și învierea Sa restaurând Christos Dumnezeu-omul actul creațiunii, falzificat de noi oamenii prin păcatul strămoșesc.

Iată deci intențiunea generală, mai de frunte, și neapărată, ce trebuie să o aibă fiecare preot când celebrează s. liturgie, și pe cărea la intrare și-o face preotul rugându-se: Intra-voiu în s. biserica ta, închinamă-voiu întru inbirea ta, Doamne îndreaptă înaintea ta pașii mei,” pentru că pe aceasta s. liturgie a profetit-o psalmistul zicând „Jertfa lui Dumnezeu, spirit umilit și inima înfrântă Dumnezeu nu o va urgisi,” și pentru că s. liturgie pozitivul chip și asemănare a nașterii, morții și învierii lui Christos Dumnezeu fiind, prin ea dumnezeasca lui biserică triumfătoare și umilită stau etern în legătură și în comunicare continuă și nedespărțită.

Însă tot atunci, când Mântuitorul Christos se pregătea la moartea Sa de pe cruce, el s'a mai rugat Tatălui cu cuvintele: „Nu pentru lume mă rog, ci pentru aceștia... și pentru toți cari la cuvântul lor vor crede, păzește-i pe dânșii, ca să fie una, pecum noi una suntem.”

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

„Sămănătorul”. Anul III. Nr. 36: I. Iorga. — Ziarele și debutul tinerilor scriitori. P. Cerna. — Șoapte... (poezie) M. Sadoveanu. — Mânia moșului (echiță). St. O. Iosif. — Cântecul uraștoarei (din Hölderlin). Natalia. N. Iosif. — Lui Dante (poezie). N. Iorga și I. St. — Cronică. Numărul 20 bani.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 corobană.

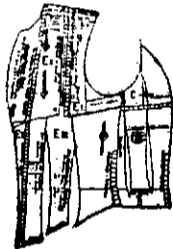
BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Bonhur** sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2.90
2. **M. Eminescu**. Studiu critic —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericii rom. de C. Angher —.20
4. **Nume de familie la români** din Ungaria, de A. Viciu. —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —.16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5.80 cor. în loc 8.14 cor.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dămnă își pôte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

==== talia sa după orî ce modă ====

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

==== Se caută agenți ====

==== Prospecte să trimit la cerere gratis ====

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

Insertiuni.

Medalia de aur dela Expositia stiintifica din Bucuresti, 1903.

Enciclopedia Romana

publicată la îndreptarea și cu încuviințarea
ASOCIAȚIUNII
pentru
literatura română și cultura poporului român
de
Dr. C. Diaconovich.

Cu frumoase ilustrațiuni
și hărți.

3160 pag. 8^a mare — 37.622 articole.

3 tomuri legate luxos K 80.—	33 fasc. broșurate K 70.—
------------------------------------	---------------------------------

Editura și tiparul **W. Krafft, Sibiu.** 1904

(5-5)

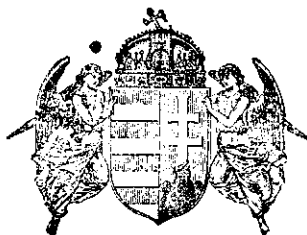
La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabrie —

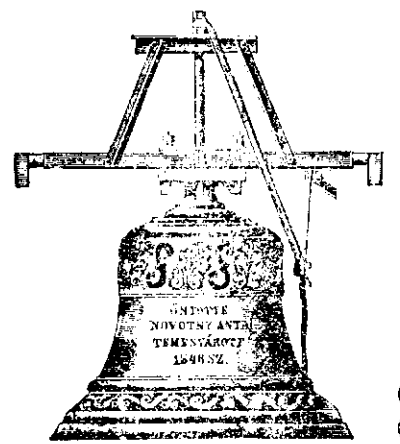
(22) 13-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sint bătute de o latură prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgarești, catarului astmei, greutății de respirat, tusei și tusei săci. Vindecă sigur și repede. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de óse, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scintiturilor. Cele mai îmbetrămite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesece și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparii. Mijloc esceleit pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor. 1 sticlă 2 cor.

Laxbertons. Închiderea scaunului e... telor morburii, pecum palpita... onă, amețeli, dureri de... cta largă... i cine suferă de in... Moșu... ai numai de cât se co... de vorbă... nszacharele purgative, ... a luat. Pețul 1 cor.

chir... e pentru prepararea dife... ritelor vin... eruri, rum și aite. Teuri rusece, Parf... săpunuri, crema esceleit pentru față și... Articoli cosmetice, oleu pentru păr. Esența pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din brânșă. Tote forte lefține. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Dêmeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (9-10)

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație...), insomnie vijeirea urechilor, auzirea greă, epilepsie, nervositate, neapetit, gâfâire, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimeste banii numai decăt. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cereați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

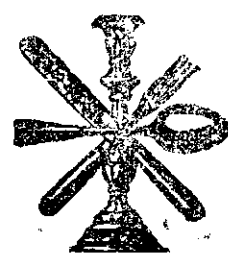
Spediția centrală de vnzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (23-52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o masină de fier.

Din cauza îmbulzelei prea mari a marfei trimit în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea cărnii primesce garanță pe 25 ani. Spodițiunea se face ori priu rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

⊙ Săpun de toaletă ⊙

pregătit din: trandafir, lillie, viole, resedă, jasmín, lăcrămióre.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.